

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019¹

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2020 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college.

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 30 januari 2020

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:
<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2019>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG is [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2019 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

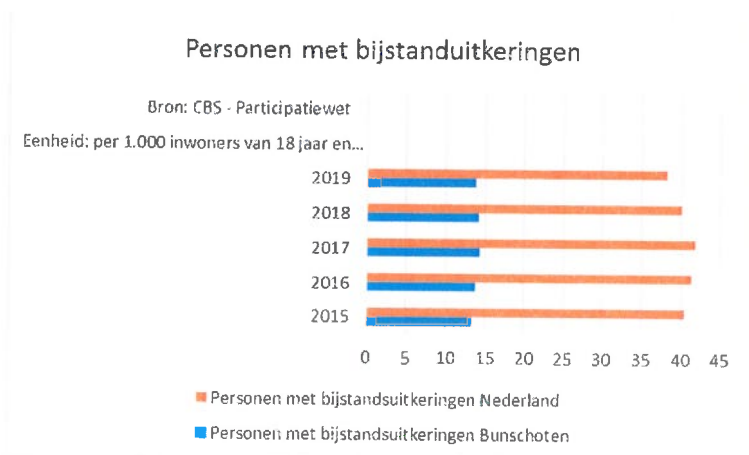
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Analyse

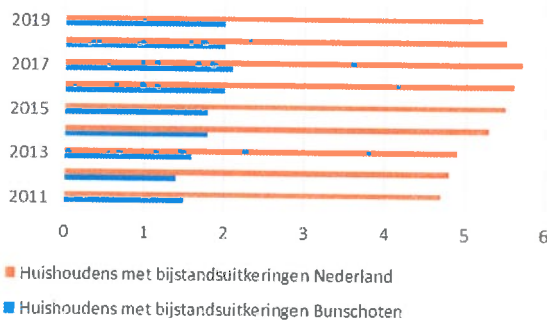
De uitvoering van de Participatiewet is door de gemeente Bunschoten belegd bij de Gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie samenwerking sociaal domein Baarn, Bunschoten en Soest, verder te noemen: "BBS". Het aantal personen met een bijstandsuitkering is in Bunschoten bijzonder laag te noemen in vergelijking met de landelijke cijfers: 13,9 per 1000 inwoners in Bunschoten tegenover 38,2 per 1000 inwoners landelijk.



Kijkend naar het aantal huishoudens zien we dat in Bunschoten 2% van het totaal aantal huishoudens een bijstandsuitkering heeft, landelijk is dat 5,2%. We zien dat de gemeente Bunschoten al jaren op of rond de 2% zit.

Huishoudens met bijstandsuitkeringen

Bron: CBS - Participatiewet



In 2019 is het bestand van bijstandsgerechtigden iets afgenomen. 26 klanten zijn uitgestroomd naar duurzaam betaald werk, waaronder 10 niet-uitkeringsgerechtigden uit het doelgroepregister (nuggers) met een aanvullende loonkostensubsidie. In het begin van het jaar waren 167 bijstandsgerechtigden in Bunschoten. Aan het einde van het jaar waren dit er 162. Dit is een goede prestatie want het wordt steeds lastiger om het bestand te laten dalen, doordat het 'laaghangend fruit' verdwenen is en een granieten bestand over blijft. Dit zijn cliënten met multiproblematiek die nauwelijks sociale contacten hebben, laat staan klaar zijn voor werk. Toch zet de BBS zich bewust ook juist in op deze groep om ook op termijn voldoende beweging in het klantenbestand te houden en mensen mee te laten doen naar vermogen.

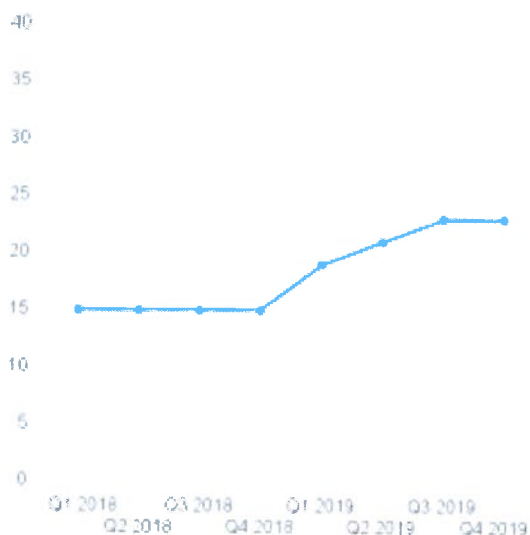
Ondanks dat de gemeente Bunschoten weinig huishoudens met een bijstandsuitkering heeft, komt de gemeente niet uit met het BUIG-budget. Dat komt omdat er in gemeente Bunschoten meer uitkeringen zijn verstrekt dan het model van het Rijk heeft voorzien. De volgende oorzaken zijn aan te wijzen die een rol hebben gespeeld waarom de gemeente Bunschoten tekort komt op het BUIG budget en omvang van het uitkeringenbestand minder snel daalt dan het Rijk verwacht.

- Toename van loonkostensubsidies voor niet-uitkeringsgerechtigden uit het doelgroepenregister
- Minder baten (terugvordering en verhaal) dan voorgaande jaren ontvangen
- Toename uitgaven Bbz en IOAZ
- Hoog ziekteverzuim.

Toename loonkostensubsidies Nuggers

Het aantal klanten met verminderde arbeidsvermogen dat met loonkostensubsidie aan het werk is gegaan, is wederom gestegen. In 2017 werd € 52.924 aan loonkostensubsidies uitgegeven, in 2018 was dit al € 87.533 en in 2019 € 137.681. Een stijging van maar liefst 260% t.o.v. 2017. Ook nu zien we weer dat het grootste deel van de instroom niet-uitkeringsgerechtigden uit het doelgroepenregister betreft, waardoor er ook geen positief effect op de gebundelde uitkering Participatiewet te zien is. Maar liefst tien niet-uitkeringsgerechtigden (die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen) zijn in

2019 aan een baan geholpen door middel van loonkostensubsidies. Dit brengt extra kosten met zich mee in de vorm van loonkostensubsidie terwijl het geen geld opbrengt in de vorm van het niet meer verstrekken van een uitkering. Het aantal Nuggers blijft ook stijgen in Bunschoten:

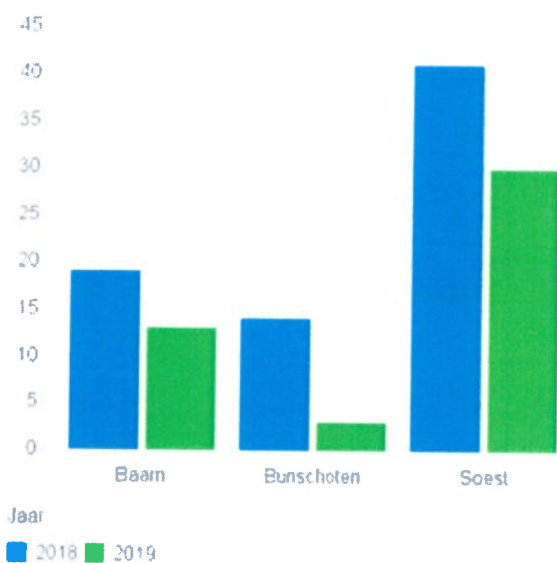


Minder baten (terugvordering en verhaal) dan voorgaande jaren ontvangen

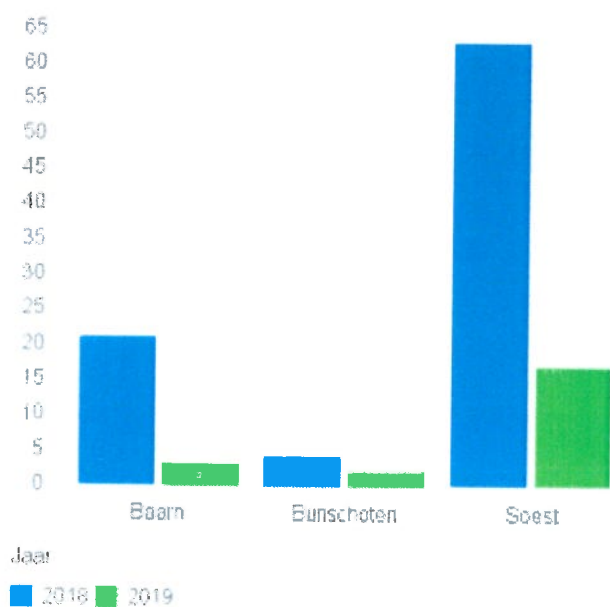
	2017	2018	2019
Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	€ 78.546	€ 65.741	€ 37.730

Uit de benchmark van Divosa blijkt dat de BBS op het terrein van handhaving en bestrijding van overtredingen minder succesvol is dan soortgelijke Sociale Diensten: de uitstroom wegens overtreding van de inlichtingenplicht is daar duidelijk hoger. De magere score van BBS lijkt deels een gevolg van de sterke Poortfunctie (klanten krijgen aan de voorkant heel goede uitleg) en deels ook van onderbezetting van personeel op dit gebied in 2019. Als gevolg van minder personele inzet is er een afname aan terugvordering in verband met overtreding van de inlichtingenplicht.

Inzoomend op Bunschoten is het aantal maatregelen gedaald van 13 naar 3 maatregelen. Er zijn geen boetes opgelegd.



Uit het Jaarverslag 2019 van BBS blijkt dat er in Bunschoten verhoudingsgewijs minder terugvordering zijn gedaan dan in de andere gemeenten, zie onderstaande grafiek.



Toename uitgaven Bbz en IOAZ

De uitgaven voor de Bbz levensonderhoud voor beginnende zelfstandigen en de IOAZ (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen) zijn in 2019 gestegen. Op deze toename van uitgaven heeft de gemeente geen invloed.

	2017	2018	2019
Besteding Bbz levensond. beginnende zelfstandigen	€ -	€ 8.005	€ 19.136

	2017	2018	2019
Besteding IOAZ	€ 18.439	€ 10.037	€ 20.554

Hoog ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is gestegen van 9% naar 11%. Het gemiddeld landelijk verzuim voor deze branche ligt gemiddeld op 6%. Er zijn hier vijf redenen voor aan te geven:

1. In een aantal teams ligt de verzuimdrempel erg laag (mensen melden zich makkelijk ziek, werk komt te makkelijk achteraan in de prioritering),
2. Sommige mensen zitten niet op de juiste plek, waardoor ze teveel op hun tenen moeten lopen en na verloop van tijd langdurig uitvallen,
3. In enkele teams is sprake van een haast continue (ervaren) hoge werkdruk en/of veel emotionele belasting, die eveneens kunnen leiden tot langdurige uitval (met als gevolg een nog hogere werkdruk voor de 'achterblijvers'),
4. In veel teams is de gemiddelde leeftijd hoog,
5. Relatief veel medewerkers met langdurige ziektes.

Zoals bekend is de BBS bezig met een cultuurtraject welke hopelijk als resultaat heeft het ziekteverzuim naar beneden bij te stellen. Het intensieve cultuurtraject en het hoge ziekteverzuim hebben ongetwijfeld enige weerslag gehad op de prestaties van BBS.

B. Getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B2) zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe bron heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

B1. Beschrijving getroffen interne maatregelen

Overzicht van maatregelen

In de tabellen hieronder ziet u per onderdeel de maatregelen terugkomen die we al enige tijd toepassen, maar ook een aantal maatregelen die nieuw zijn in 2019

Interne maatregel	Omschrijving	Effect
Pre-poort (ingezet in 2017)	<p>Werkzoekenden, die nog geen uitkering krijgen, krijgen na aanmelding direct enkele workshops aangeboden. We informeren hen over de rechten en plichten behorend bij een bijstandsuitkering, en focussen samen op het zo snel mogelijk zelfredzaam zijn. Indien dit niet volstaat en er geen directe matching naar werk mogelijk is, kennen we de aanvraag toe.</p>	<p>In 2019 is voor 15% van de aangemelde werkzoekenden voorkomen dat een uitkering nodig was.</p>
WorkFast	<p>De complexiteit van de problemen van de mensen die zich melden, neemt toe. Om dit te ondervangen wordt een instrument als WorkFast ingezet.</p> <p>WorkFast is een externe partij die gespecialiseerd is in het herkennen van kwaliteiten bij klanten.</p> <p>In de herfst van 2019 zijn we gestart met de overdracht van de manier van kijken van WorkFast naar (meer) eigen medewerkers. Die overdracht is voor de zomer afgerond.</p>	<p>50% van de aanmeldingen voor WorkFast, stroomt binnen 8 weken uit naar werk.</p> <p>Door medewerkers op te leiden is meer kennis in huis en kunnen we kosten besparen door minder een externe partij in te zetten.</p>
Aanpak ziekteverzuim	<p>De directie van BBS is een aanpak gestart in samenwerking met de bedrijfsarts, bedrijfsmaatschappelijk werk en HR. Die aanpak begint zijn vruchten af te werpen maar de genoemde verzuimgevallen zijn niet zomaar opgelost. In de standaardrapportage wordt het bestuur van BBS en raden geïnformeerd over de ziekteverzuimcijfers terugvinden, zodat zij de voortgang van de aanpak kunt monitoren.</p>	<p>Doelstelling is om het ziekteverzuim van 11% terug te dringen naar 6% eind 2021.</p>

	Een aanpak voor de langere termijn wordt in het strategisch HR-beleid van BBS opgenomen.	
--	--	--

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel worden de volgende vragen beantwoord:

Naam van de maatregel, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Externe maatregel	Omschrijving	Effect
Benchmark Divosa	<p>Uit de Divosa Benchmark blijkt dat de BBS in vergelijking tot andere gemeenten slecht scoort op handhaving. De uitstroom wegens overtreding van de inlichtingenplicht is daar duidelijk hoger.</p> <p>Naar aanleiding van de benchmark is het personeelstekort op handhaving opgelost.</p>	<p>Door meer aan handhaving te doen, moet dit een positief effect hebben op de uitstroom.</p>
Aanpak bedrijfscultuur	<p>De start van het cultuurtraject was door Rijnconsult geschreven rapport 'Kikker in de put'. Het cultuurtraject van Rijnconsult is dit jaar doorgezet en inmiddels overgenomen door de interne organisatie. Aan de gezamenlijke gemeenteraden van BBS is een vierjarenplan gepresenteerd.</p> <p>Het plan bestaat uit drie hoofdmoten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) het naar binnen en buiten aanscherpen en verduidelijken van de rol van BBS 2) het optimaliseren van onze werkprocessen en 3) het creëren van een gezonde, positieve en gezamenlijke bedrijfscultuur. 	<p>Heldere afspraken, een gezonde bedrijfscultuur en goede werk processen hebben effect op de focus van medewerkers om maximaal te presteren.</p> <p>Op dit moment is een nieuw MT aangetreden waardoor een einde is gekomen aan ingehuurde en wisselende teamleiders en daarmee gepaard gaande onrust. Het nieuwe MT is begonnen met functioneringsgesprekken.</p> <p>Daarnaast is een vergaderschema afgesproken, waarbij ook de gezamenlijke staf geregeld bijeenkomt -om meer gezamenlijkheid te creëren aan de 'bovenkant' van de organisatie- en er komen heidagen, waar ze werken aan een solide langetermijnbeleid.</p>

	Op al deze vlakken zijn in de afgelopen maanden de eerste stappen gezet. Zie hiervoor de Jaarrekening 2019 van BBS.	
Rapport Policy Productions	<p>Policy Productions heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de uitvoeringsorganisatie BBS. De hoofdconclusie uit het onderzoek is dat de uitvoering van de bijstand en re-integratie door de BBS doeltreffend wordt uitgevoerd. Ongeacht de strubbelingen rond de organisatiecultuur is de BBS in staat gebleken effectief te werken.</p> <p>Er waren ook enkele aanbevelingen. Geadviseerd werd om jaarlijks een DVO op te stellen, de organisatieontwikkeling te volgen en met elkaar sturingsinformatie te bepalen.</p>	<p>Het DVO 2020 is vastgesteld waarin heldere doelen beschreven staan.</p> <p>Ook wordt er gewerkt aan sturingsinformatie, zodat ook inzicht en keuzes aan de politiek gegeven kunnen worden. Daarom wordt er gewerkt aan een nieuwe indeling van de klanten, op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt van de klanten. Er wordt gewerkt met 4 categorieën. In 2019 is een start gemaakt met deze nieuwe indeling. In 2020 zal deze nieuwe indeling afgerond zijn.</p>
Samenwerking lokale maatschappelijke partners	N.a.v. regionale overleggen wordt meer verbinding gelegd tussen de verschillende beleidsterreinen en gebruik gemaakt van instrumenten vanuit andere wetgeving.	Gebruik van instrumenten als taalcafé, NT1 en NT2, trajecten vanuit welzijnsorganisatie De Boei en Vluchtelingenwerk. Activiteiten vanuit de buurtsportcoaches

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

De tekorten zijn de afgelopen jaren aanzienlijk teruggelopen. Een kleine stijging van het tekort in 2019 is gedeeltelijk toe te schrijven aan de minimale inzet op handhaving, zoals blijkt uit de Divosa Benchmark. Door de aanpak van de bedrijfscultuur en inzet op terugdringen van het ziekteverzuim moet er voldoende capaciteit beschikbaar komen om hier betere financiële resultaten op te behalen. De overige factoren die mogelijk leiden tot de tekorten zijn minder beïnvloedbaar, zoals de Bbz en de IOAZ. De toename van loonkostensubsidies is een factor die in principe positief is, want er komen meer mensen uit het doelgroepregister aan het werk. Omdat dit ook niet-uitkeringsgerechtigden kunnen zijn, wordt er niet bespaard op de uitkeringen. Deze uitgaven zullen in de toekomst eerder toenemen.

De uitvoering door BBS blijkt effectief en er worden voldoende maatregelen genomen om de aanvraag en looptijd van bijstandsuitkeringen te minimaliseren. Door de nieuwe indeling in 4 categorieën klanten kunnen re-integratiegelden efficiënter worden ingezet. Ook de monitoring vanuit het college, door de afspraken in de DVO en verantwoording in de kwartaalrapportages, biedt mogelijkheden om te sturen op effectiviteit en doelmatigheid. Het aantal uitkeringsgerechtigden voor Bunschoten is laag en het huidige bestand uitkeringsgerechtigden blijkt een (zeer) grote afstand tot de arbeidsmarkt te hebben. Veelal is er sprake van multiproblematiek en de vraag is of deze groep duurzaam kan uitstromen uit de bijstand. Naar onze mening wordt hier onvoldoende rekening mee gehouden met de berekening van de gebundelde uitkering Participatiewet en re-integratiegelden. Het lijkt erop dat het toegekende budget niet toereikend is voor de uitvoering van de Participatiewet.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bunschoten verklaart dat het voor 15 augustus 2020 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum:

De secretaris,



Naam van de ondertekenaar:

De burgemeester,



Naam van de ondertekenaar:

M. van de Groep

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2020.

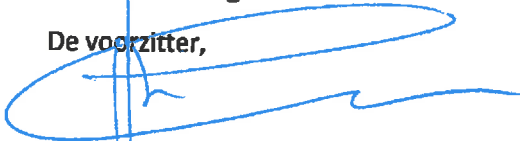
De gemeenteraad van de gemeente Bunschoten stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 13-07-2020

Ondertekening

De voorzitter,



Naam van de ondertekenaar:

M. van de Groef

De griffier,



Naam van de ondertekenaar:

E. Hoogstraaten

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2019 dient uiterlijk op 15 augustus 2020 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2020 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2017 als over 2018 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2017 en/of over 2018 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt

eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2019 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.'

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.

- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018² en/of de Benchmark van Divosa³.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

Inleiding

Indien uw gemeente over 2017 en/of 2018 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college ook over 2019 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering dient het college te verklaren dat *interne en externe* maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere reductie van het tekort.

Onderdeel B bestaat uit 2 vragen:

- B1. Beschrijf de getroffen interne maatregelen onder B1.
Onder interne maatregelen worden alle getroffen maatregelen verstaan die niet tot stand zijn gekomen door externe consultatie, maar door de gemeente zelf.
- B2. Beschrijf de getroffen externe maatregelen, waarbij ook wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe 'schriftelijke' informatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'getroffen externe maatregelen'.

Wat wordt verwacht van de beschrijving van de getroffen externe maatregelen?

Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen. Hieruit moet blijken dat het college actief externe consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel en hoe dit heeft geleid tot het treffen van de externe maatregel(en) voorafgaand aan het moment van indiening door het college.

Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

Naam van de maatregel, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/10/25/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2019>

³ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Alle drie de vragen dienen te zijn beschreven, zodat een duidelijk inzicht wordt geboden dat hier sprake is van 'externe maatregel(en)'.

Een voorbeeld van een duidelijke beschrijving is:

Maatregel 1. Bevorderen ondernemerschap

- A) De externe bronnen voor deze maatregel zijn geweest:
 - a. Een rapport van Radar Advies: Werkzame bestanddelen van parttime ondernemen, dec 2016
 - b. Achterbanraadpleging ZZP Nederland, mei 2018
 - c. Divosa, innoveren van het BBZ, november 2018
- B) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe bron?
Het inzicht dat investeren in begeleiding van en naar zelfstandig ondernemerschap bijdraagt aan het verkleinen van het bijstandstekort.
- C) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
De maatregel die getroffen is om meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hiermee kunnen meer bijstandsgerechtigden naar zelfstandige ondernemerschap worden begeleid en wordt tevens vroegtijdige beëindiging van zelfstandig ondernemerschap zoveel mogelijk voorkomen.

Toelichting op de drie vragen.

1. Wat wordt verstaan onder een externe bron(nen): externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Een externe partij is een persoon of organisatie buiten de grenzen van de gemeente.

- Een veelgestelde vraag is of in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) de consultatie als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) er sprake is van een gemeenschappelijk beleid en uitvoering voor alle aangesloten gemeenten. Dat betekent dat consultatie van gemeenten die onderdeel uitmaken van een gemeenschappelijke regeling niet als extern wordt gezien.
- Dit ligt anders voor een SW-bedrijf omdat hier ook sprake kan zijn van privatisering, waardoor verantwoordelijkheden en bevoegdheden anders kunnen worden belegd. Om die reden wordt consultatie van het SW-bedrijf wel gezien als externe consultatie.
- Onder externe 'schriftelijke' informatie wordt alle informatie verstaan die vastgelegd is in een document of een digitale drager (website, bestand etc.) en voortkomt uit een bron

buiten de grenzen van de eigen gemeente respectievelijk ISD of RSD. Deze externe informatie dient dan wel ook informatie te bevatten over de effectiviteit en de aanpak van deze maatregel. Anders is raadpleging van de partij van wie de informatie komt noodzakelijk.

2. *Wat heeft de externe consultatie opgeleverd?*

Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Hier wordt beschreven welk inzicht door consultatie van die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie is gekregen bij de gemeente, dat geleid heeft tot het treffen van de externe maatregel?

o *Wat wordt verstaan onder consultatie van een externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Onder consultatie wordt verstaan het raadplegen van een externe bron (partij of 'schriftelijke' informatie) buiten de gemeente respectievelijk ISD of RSD. Dat kan het raadplegen van een externe partij zijn, maar het kan ook het raadplegen van externe 'schriftelijke' informatie zijn, mits deze ook informatie over de toepasbaarheid (effectiviteit, uitvoerbaarheid en aanpak etc.) omvat, anders is het inwinnen van advies bij de betreffende gemeente noodzakelijk.

Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:

- *gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten;*
- *gebruik maken van beleidsplannen e.d. van gemeenten en op basis daarvan inwinnen van advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effectiviteit etc.);*
- *inwinnen van advies bij andere gemeenten;*
- *gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van de SEO-tool;*
- *gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan inwinnen van een advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effectiviteit etc.);*
- *advies van een extern adviesbureau voor het nemen van extra maatregelen;*
- *onder voorwaarden kunnen samenwerking met en uitvoering door een externe partij ook onder externe consultatie vallen. Dat is alleen het geval indien de consultatie duidelijk is beschreven en deze vervolgens leidt tot een maatregel, zie ook onder punt 3 externe maatregel.*

Het inschakelen van een externe voor het opstellen van de aanvraag, is géén externe maatregel.

In geval van consultatie van een groep van externen, bijvoorbeeld bij het voorleggen van een beleidsplan, volstaat het aangeven van de betrokken externen en de uit deze

groepsconsultatie opgedane inzichten en tot welke (groep van) maatregelen dit heeft geleid.

3. *Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze 'consultatie'?*
Dit is een beschrijving van een getroffen externe maatregel.

Hierna volgen nog enkele toelichtingen over de externe maatregel (n.a.v. veelgestelde vragen):

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
 - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Met 'externe' maatregel wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.
Onder voorwaarden gelden de volgende externe maatregelen ook:
 - Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' mits binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
 - Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.
- Wat wordt verstaan onder een *getroffen* externe maatregel.
 - Dit is een externe maatregel die voor het tijdstip van indiening van de aanvraag door het college, de gemandateerde directeur en/of de wethouder is getroffen.
 - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen en waarvan de uitvoering in gang is gezet.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.
In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen. Om die reden staat "aanvullende" tussen haakjes.
- *Hoeveel getroffen externe maatregelen zijn vereist?*
Het is aan het lokaal bestuur om te bepalen hoeveel maatregelen moeten worden getroffen om het tekort verder te reduceren. Dat houdt in dat de toetsingscommissie nagaat of één dan wel meerdere externe maatregel zijn getroffen. Het is aan het college en de gemeenteraad om na te gaan of en te beschrijven dat de getroffen maatregelen tezamen het tekort verder reduceren (zie onderdeel effecten).

Suggesties bij de beantwoording van B

- U kunt waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen aangeven.
- U kunt bij de getroffen maatregelen aangeven welke overwegingen hebben geleid tot het treffen van deze maatregelen en welke bronnen bij die afwegingen zijn gebruikt.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
 - de [rekentool SEO](#)
 - de benchmark Divosa
 - de tool “informatie over eerdere aanvragen”, te vinden via de gelijknamige pagina [“Informatie over eerdere aanvragen”](#). Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze

bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren, Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren. Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2019 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.